

Kveenien II kulttuuripäivät

”Ensimmäiset ihmiset tulhin Pyssyjokheen Suomesta, Peltovuomasta. Net Lähdethin pakhon, ko olthiin nälkävuodet ja sodanajat, siihen on toista sataa vuotta. Yksi mies, Juntti nimeltä, tuli tänne suuren lapsijoukon kanssa; muutamat sannoovat, että s’oli Kippasen Sämmeli, joka ensiksi tuli tänne; s’oli kuullu tunturilappalaisilta, että täällä on hyvä olla.

Juntti tuli tuone Kiksiniemheen ensistä, ja jätti sinne ämmin lasten kansa, ja itte meni Hästanie-menvaaran päälle kattohan Pyssojoven laaksoo, joka silloin oli auttiin ja tyyhä ihmisistä. Se näki ison kalajoven, ja petäjämettä ja kojumettä oli kiini meren ranthaan, ja mettä oli täynnä kaikenlaista viljaa; heinämaita kansa oli. Se Juntti pyörsi takaishiin ämmin ja lasten tykö; ko se tuli sinne niin lapset olthiin itkheillä, ko olthiin ulkkoo ja vaipunheet matkasta. Niin hään sanoi lapsile: älkää itkekö, nyt ei ole hättää, hään näki yhden kaunhiin laakson, jossa oli hyvä olla. Ja hään siirtyi Pyssyjoven laakshoon, ja laittoi ensistä turvekammien joven ranthaan, jota nyt kuttuthaan Alakentäksi.”

Tämä Johan Beronkan julkaisema asutustarina vuodelta 1922, tarina jonka myös Paulaharju sai kuulla Pyssyjoella 1926, eli vielä 1985, kun kveenitutkimusprojektin keruutyö ylsi tuohon Porsankivuonon itarannan rauhalliseen maatalouskylään. Vaikka tarina ei olekaan totta, Juntti-äija-raukka ei ollut Pyssyjoen ensimmäinen asukas, kerroraan sitä edelleen Pyssyjoella, Norjan Børselvissa, eräänlaisena myyritinä asutuksen tulosta seutukunnalle. Tuoloin kirjoitettiin vuosilukua 1768, tuosta Luvatun maan löytämisestä on aikaa kulunut yli kaksisataa vuotta.

Pyssyjoki on toinen tämän päivän Porsankivuonon kveenikeskuksista. Toinen sijaitsee vuonon pohjukassa, Naton tukikohdan turvallisessa huomassa, Lemmijoen kylässä ja jokilaaksossa, joka norjalaisissa kartoissa kulkee Lakselvin nimellä.

Viime juhannuksena kokoontuivat Pohjois-Norjan suomalaiset, Ruijansuomalaiset, kveenit historian toisille kulttuuripäivilleen juuri Lemmi-joelle. Kulttuuripäivien järjestäjänä toimii Pohjois-

Norjan Suomiseurojen Liitto ja toteuttamisesta vastasi Lakselvin Suomiseura. Edelliset, ensimmäiset kveenien kulttuuripäivät pidettiin kaksi vuotta sitten Vesisaarella, Varankivuonon pohjoisrannalla.

Kulttuuripäivien ohjelma sisälsi sekä viihdettä että asiaa. Viihteestä vastasivat niin kveenit itse, mm. pelimanni-ihme Robert Dahl Paatsjokivarresta kuin ”ystävyyminoriteetista”. Tornionjokilaakson suomalaisseuduilta tulleet kansantaiteilijat. Myös Suomen puolelta oli tuttuun tapaan saapunut kveenien perinnetaustaa edustavia ryhmiä, Sodankylästä, Kemista ja Tornioista. Musiikki soi, kuorot lauloivat, näytelmiä esitettiin, juttuja kerrottiin. Ja ”tuhemmille” tekstit käännettiin norjaksi: meän kielihän on suomi.

Päivien yhteydessä oli myös mahdollisuus keskustella kveeni-ideologiasta, siitä mitä ruijansuomalaisuus on, onko sitä ja mikä sen kohtalo on. Paikallisen alustajan, Oddgeir Johansenin mukaan kveeneillä on mahdollisuus kulttuuriseen olemassaoloon - jos viranomaiset sen sallivat ja jos kveenit sitä itse haluavat. Tähän nakemykseen yhtyy myös tämän artikkelin kirjoittaja Kveenikulttuurilla on mahdollisuus säilyä, mikäli sen vaalimiseen tunnetaan kiinnostusta. Suomalaisen siirtolaisten erityispiirteet Pohjois-Norjassa ovat tallennettavissa ja kulttuurisesti hyödynnettävissä, kunhan vain joku viranomainen huomasi tämän asian. Uusisiirtolaisten ongelmia Norjassa ei ratkaista sosiaalityöllä, niin tärkeää kuin se onkin, vaan luomalla siirtolaisille mahdollisuudet omaan identiteettiin uusilla alueilla. Tämä näkemys ei edellytä kulttuurista eristämistä eikä väkisin säilytettyä ”etnisyyttä”, niinkuin yleensä vähemmistöpolitiikka edellyttää. Pikemminkin vapaa ja luonteva suomalainen identiteetti pohjoisnorjalaisessa yhteiskunnassa olisi tekijä, joka auttaisi muuttajia sopeutumaan ja ajan mittaan sulautumaan uuteen yhteiskuntaansa - niinkuin kveenit ovat sopeutuneet ja sulautuneet. Mutta paikalliset suomalaisuuspiirteensä tietoisesti säilyttäen.

Kveenien II kulttuuripäivät kerasivat kohtalaisesti yläsöä. Nuorempi kveenipolvi tunsi houkuttusta iltamiin ja ”tangonvaantamiseen” vanhemmille oli mieleenpainuvaa suomenkielinen juma-

lanpalvelus Lakselvin seurakunnan kirkossa. Luonnollisesti koostui päivien yleisö pääasiassa paikallisesta väestä. Matkat ovat Ruijassa pitkät ja juhanus, vaikkakaan sillä ei Norjassa ole suomalaistyyppistä juhلامerkitystä, ei ehkä ollut parasta kokoon-tumisaikaa. Mutta paikallistasolla tullaan juhlien merkitys huomaamaan. Järjestelykoneistossa oli mukana sekä kveenejä että sodan jälkeen maahan muuttaneita, organisaatio oli Suomiseurasta, kontakteja hoiti Liitto. Näin saivat lemmijokilaiset tuntuman muihin suomalaisseuroihin ja kveeniyhdistyksiin, joita on perustettu lähes kaikkiin asu-tuspisteisiin, joissa siirtolaisia asuu. Kveenien kulttuuripäivät ovat orastus nousevasta kveeni- ja suo-

malaisidentiteetistä, joka nykyisellään, sadan vuo-den piilottelun jälkeen, uskaltaa tulla esiin. Vai-kuttaakin siltä, että 80-luku tuo mukanaan uuden kulttuurisen vähemmistöryhmän pohjois-Norjan kulttuurikartalle. Kveenit ja uussiirtolaiset alkavat organisoituneena ryhmänä vaatia itselleen niitä kulttuurisia oikeuksia, jotka norjalaisessa yhteis-kunnassa on myönnetty muille ryhmille, etelän vietnamilaisista pohjoisen saamelaisille. Eräs näistä perusoikeuksista on oikeus omaan äidinkieleen ja tähän liittyvät koulupoliittiset ratkaisut.

Lassi Saressalo

Paluumuuttajista ja ulkomaalai-sista Suomessa

Turun työvoimatoimisto järjesti 1.7.1985 tiedotustilaisuuden Siirtolaisuusinstituutin tiloissa paluumuuttoa Suomeen suunnitteleville henkilöille. Tilaisuuden tarkoituksena oli antaa tietoja työ-, asunto-, koulutus- ym. asioista täällä lomaileville, jotta takaisinmuuttoa Suomeen suunnittelevan muutto-päätös perustuisi konkreettisiin tietoihin. Tämän tyyppisiä tilaisuuksia on tänä kesänä pidetty eri puolella Suomea.

Aikaisempina vuosina on Työvoimaministeriön toimesta järjestetty viikon kestäviä seminaareja paluumuuttoa suunnitteleville.

Turun Ammatillisessa Kurssikeskuksessa järjestetään ensi syksynä työelämään ja kou-lutukseen valmentava työllisyyskurssi paluumuuttajille. Tämä kurssi on jo neljäs laatu-aan ja kurssin tarkoituksena on auttaa tänne jo muuttaneita paremmin sopeutumaan tä-käläiseen yhteiskuntaan, mikä on voimak-kaasti kehittynyt viimeisten vuosien aikana ja mikä sen takia saattaa tuntua vieraalta sellaiselle takaisinmuuttajalle, joka on ollut kauan maasta pois.

Tämän syksyn suunnitelmissa on saman-tapainen, yhteiskuntaan ja työelämään val-

mentava, työllisyyskurssi tänne muuttaneille ulkomaalaisille, joilla on työnsaantiin ja so-peutumiseen liittyviä ongelmia.

Ulkomaalaiskuraattori Tarja Summa kir-joiitti Siirtolaisuus - Migration -lehdessä n:o 2 Suomen viranomaisista ja ulkomaalaisista ja totesi, että viranomaiset eivät voi eikä heidän tarvitsekaan voida tarjota "onnea" täällä asuville ulkomaalaisille.

Viranomaisia on kuitenkin erityyppisiä - on valvontaviranomaisia ja on palveluviranomaisia ja näiden erilaisten viranomaisten toimenkuvista ulkomaalaisilla ei ole mitään käsitystä. Valvontaviranomaisten toimenku-vaan ei varmasti kuulu "onnen" tarjoaminen sen paremmin ulkomaalaisille kuin suomalaisillekaan, mutta kyllä palveluviranomaisten toimenkuvaan pitäisi kuulua jonkin asteen "onnen" tarjoaminen sekä ulkomaalaisille että suomalaisille.

Jos ei suoranaista onnea niin varsin suurta tyydytystä voi tarjota hyvällä, kohteliaalla ja joustavalla palvelulla. Viranomainen, joka tuntee virkatien hierarkian ja joka tietää kenen puoleen pitää missäkin asiassa kään-

tyä, voi usein pelkällä puhelinsoitollaan selvittää jonkun asiakkaan asian, johon asianomaiselta itseltään, jolla ei ole asiantuntemusta, kului kohtuuttomasti sekä aikaa että vaivaa.

Eräs ongelma ulkomaalaisten palvelemisen suhteen on, että viranomaisilla ei ole

määrärahaa tulkin palkkaamiseksi ja näin ollen moni asia, joka olisi ollut sekä helppo hoitaa että selvittää, jää tekemättä puutteellisen kielitaidon vuoksi.

Christina Tuominen
Turun työvoimatoimisto

Gottlund-symposiumi

Taalainmaalla

Suomalais-ruotsalaisen kulttuurirahaston järjestämänä pidettiin Taalainmaalla 5.-7. syyskuuta 1985 symposiumi, jonka aiheena olivat Carl Axel Gottlund ja Keski-Ruotsin metsäsuomalaisten kulttuuri. En tiedä, kuinka monta osanottajaa oli Suomesta kutsuttu, mutta kymmenkunta meitä vain oli matkassa: enimmäkseen kansatieteen, folkloristiikan ja historian tutkijoita. Ruotsista oli paljon osanottajia, näiden joukossa monia Taalainmaalla nykyään asuvia suomalaisia, joiden järjestöväkeä ja kulttuurityöntekijöitä oli erityisesti kutsuttu.

Symposiumin esitelmät pidettiin Taalainmaan museossa Falunissa. Prof. Leea Virtanen piti hyvin valaisevan ja tasapainoisen esitelmän Gottlundista ja hänen asemastaan Suomen kulttuurihistoriassa. Dos. Sigvard Montelius esitelmöi Taalainmaan vanhasta suomalaisväestöstä, dos. Eric De Geer taas maakunnan nykyisistä suomalaisista, molemmat hyvin ja havainnollisesti. Keskiajalla Taalainmaalle tulleet suomalaiset asettuivat maakunnan itäosan vuoriteollisuusalueelle eli Bergslageniin, ja samassa osassa Taalainmaata asuvat lähes kaikki nykyisetkin suomalaiset. Sen sijaan 1500- ja 1600-luvulla tulleet metsäsuomalaiset asettuivat maakunnan itäiselle ja läntiselle reunalle, siihen saakka asumattomille vedenjakaja-alueille. He olivat etupäässä savolaisperäisiä kaskenpolttajia, jotka osasivat käyttää mainiosti hyväkseen näiden syrjäseutujen laajoja metsiä, mutta ruotsalaisilta he omaksuivat pian myös verran runsaan karjanhoidon, joka oli sen ajan savolaisille vieras piirre - Suomessa heillä oli vain hyvin vähän karjaa. Kuvaa metsäsuomalaisten kaskikulttuurista pyrki syventämään esitel-

mässään norjalainen kansatieteilijä Per Martin Tvengsborg, joka kertoi toisessa esityksessään esisänsä, Tvengsborgin talon isännän Paavo Räisäsen ja Gottlundin välisestä kirjeenvaihdosta.

Syyskuun 6. päivänä tehtiin pitkä kiertoaikelu Taalainmaan läntisiin suomalaismetsiin ja nähtiin mm. Skattlösbergin ulkomuseo pikkuisine savututpineen. Sikääläiset vaaramaisemat ovat komeita, jylhempää kuin Pohjois-Karjalassakaan, mutta silti suomalaisilla oli täällä raivattavana varsin vähäisiä harjanteita, ja muutenkin maa näytti niin sovelialta huuhanpolttoon, että vanhojen savolaisien viihtymistä ei ihmetelty. Nytemmin metsäsuomalaisten jälkeläiset näyttävät muuttaneen miehissä kaupunkiin. Mutta kaunista on seutu. Savolaiselle matkailijalle suosittelen erikoisesti Närse-
nin kylää, jossa kahvilanisäntä on maalannut kelonkylkeen komean Savon vaakunan.

Ekskursiopäivän iltana katseltiin Grängesbergin teollisuuskaupungissa ihkausi näytelmä "Finnmarksspel", jonka tekijän nimi jäi minulta ikävä kyllä huomaamatta, kun tulimme teatteriin viime tingassa. Siinä olivat suomalaiset hyviä ja ruotsalaiset mukiinmeneviä paitsi virkamiehiä, jotka olivat oikeita piruja; heidän kävi kumminkin lopulta huonosti. Hieman säällitti vanhan Ruotsin maine, se kun oli sentään melkoinen oikeusvattio, eikä Taalainmaan suomalaisiakaan tietävästi sorrettu ja vainottu kovin pahoin, vaikka jonkin verran selkkäusia syntyi taalalaisten kanssa laimista ja metsästyksistä. Amatöörinäyttelijät, joista osa oli suomalaisia, esittivät näytelmän hyvin ja vauhdikkaasti. Väliajalla Grängesbergin suomalaisten yhdistys tar-

josi vieraille hyvät pullakahvit.

Kaiken kaikkiaan symposium oli antoisa; sen jalkeen lukee aivan uusin silmin esimerkiksi Gottlundin kertomusta hänen 1817 tekemästään Taa-lainmaan-matkasta. Vahinko, että Suomesta kut-

suttuja tai kutsua noudattaneita oli kovin vähän; paljon useammallekin tämä matka olisi ollut opiksi ja iloksi. Omasta puolestani olen kovin kiitollinen.

Pentti Virrankoski

Ihmisoikeudet - siirtolaisuus - tiedonvälitys

Siirtolaisten ihmisoikeuksien toteutumista tiedonvälityksen kannalta käsitelleen kansainvälisen tutkimusprojektin tutkijoiden yhteistyö- ja koordinaatiokokous pidettiin 23.-26.9.1985 Bradfordin yliopiston järjestämänä Englannissa, läntisen Yorkshiren kylässä nimeltä Ilkley. Edellisen v. 1983 Tampereella pidetyn tapaamisen perusteella olivat eri maiden tutkijat omien kansallisten projektien osalta edenneet niin pitkälle, että oli mahdollista arvioida tuloksia.

Paikalla olivat useimmat jo Tampereella olleet, mutta muutamien poisjäänti ja uusien ilmestymisen aiheuttivat jonkin verran muutoksia projektin luonteeseen. Alunperin mukaan oli kutsuttu kaikki ETK-maat, mutta tutkimuksellisista ja muista syistä johtuen jotkut maat eivät ole olleet mukana koko aikana. Läntisen maailman osuus korostui entisestään, kun USA, Kanada ja Ranska olivat uusina mukana ja kokonaan pois oli jäänyt Puola. Se, ettei Neuvostoliiton edustaja ollut läsnä Ilkleyssä, ei välttämättä tarkoita maan poistumista kokonaan projektista, vaan ehkä diplomaattinen selkkäus Englannin ja Neuvostoliiton välillä sai myös tällaisen ilmenemismuodon.

Ulkoiset puitteet tapaamiselle olivat hyvin suotuisat. Sää oli lämmin ja sateeton, majoitus oli hyvätaasuisessa hotellissa, jossa myös tapaamiset järjestettiin. Ryhmä, n. 25 henkilöä, oli sopivan kokoinen tehokkaaseen työskentelyyn. Ilkley sijaitsee keskellä keski-Englannin nummi-alueella, Bronten sisarusten ja Yorkshiren puddingin asuin-sijoilla.

Niin kuin ovat moninaiset siirtolaisuuden aiheuttamat kysymykset niin ovat myös siirtolaisuutta tutkivien aihepiirit. Tämän projektin erityisenä näkökulmana siirtolaisuuteen ovat ihmisoikeuksien toteutuminen informaation ja tiedonvälityksen suhteen. Tätä aluetta tarkasteltiin ensinnakin yleisesti siirtolaispolitiikan ja pakolaisuus-

denkin kannalta sekä spesifimmin kolmesta suunnasta: siirtolaiset massamedioissa, siirtolaisten oma kommunikaatiotoiminta ja -käyttäytyminen sekä siirtolaisuusinformaatio suhteessa muuhun informaatioon. Tutkimukset olivat hyvin erilaisissa vaiheissa, esim. Jugoslavian tutkimusta vasta suunniteltiin, kun taas monet muut esittivät jo tehtyjen selvitysten tuloksia.

Siirtolaisuuden esiintyminen massatiedotusvälineissä oli raporttien mukaan sidoksissa siirtolaisongelmien uutisointiin. Siirtolaisten normaalielämä vanhassa ja uudessa maassa ei tuoda esiin. Näin ollen tiedotusvälineistä välittyy kuva: siirtolainen + ongelma.

Vilkkaan kiinnostuksen kohteena oli siirtolaisten oma toiminta informaation tuottajina eikä pelkästään vastaanottajina, sillä varsinkin uuden teknologian antamien mahdollisuuksien myötä myös siirtolaisten oman toiminnan kynnys olisi ainakin periaatteessa alennettavissa. Videoiden merkitys on jo nykyisin hyvin suuri, mm. Englannissa intialaisen gujaret-kansan yhteisön perheistä n. 70 %:lla on videot ja kaikkein halutuinta materiaalia ovat Intiasta tuotetut nauhoitukset. Norjassa on puolestaan hyvässä vauhdissa eräänlainen alueradio-kokeilu. Siellä pyritään kaapelitelevisiion ja puhe-linliiräntöjen kautta sellaiseen tiedonvälitykseen, jonka tuottajina ja vastaanottajina olisivat samat henkilöt. Tämä suorastaan kapinoinnin luonteen saaneen projektin merkitys on niin siirtolaisille kuin muillekin siinä, että riippuvuus muista minimitoimisi. Projektista kertoneen henkilön innostuksesta päätellen norjalaisten projektilla on vielä paljon sanottavaa tiedonvälityksen muotoon ja sitä kautta myös sisältöön.

Yhtenä hyvin mielenkiintoisena tutkimuskohde-teenä esiteltiin siirtolaisten ei-muodollisen kommunikaation merkitystä. Yhdysvalloissa tutkitaan meksikolaisten naissiirtolaisten kommunikaatio-

verkkoa. Sveitsissä on tehty lehdistöön perustuva tutkimus, jonka jälkeen on tarkoitus kiinnittää huomiota mm. Sveitsissä asuvien mustien juhliin informaation siirtymisen kannalta.

Kaiken kaikkiaan keskustelun yleislinja pysyi kaikesta monipolvisuudesta huolimatta tiukasti asiassa, ja mikä oli ilahduttavaa näin ensikertalaisen silmissä, yhdelläkään osanottajalla ei ollut tarvetta esiintyä esiintymisen itsensä vuoksi tai virallisuonteisen jäykästi. Tutkijoita yhdisti yhteisen teeman lisäksi moni asia, mm. rahoitusongelmat olivat monelle totista arkipäivää. Yksi läntisen Saksan edustajista oli ollut 2.5 vuotta työttömänä ja joutui "harrastamaan" tutkimusta.

Tutkijoiden parissa on huoli siirtolaisten ihmisoikeuksien toteutumisesta siirtolaisia vastaanottavissa maissa suurta, varsinkin kun nykyisin monessa maassa on tiukennettu määräyksiä. Mutta, kuten myös tuli esille, on muistettava se, millaisista ihmisoikeudellisista oloista monet siirtolaiset lähtevät. Ilmaisuvapauden todellisuus on esim. Turkissa ja

Saksan Liittotasavallassa erilainen, jolloin turkkilaisen siirtolaisen osalta kysymykseksi nousee se, kumman maan ilmaisuvapauden oikeutta käytetään vertailuun.

Koko tutkimusprojektin päätöskokouksen arvioitiin tapahtuvan v. 1988 mahdollisesti Sveitsissä. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen tutkija Taisto Hujanen jatkaa edelleen projektin hyväksi havaittuna koordinaattorina. UNESCO:n nykyisestä tilasta johtuen jäi epävarmaksi se, miten paljon sillä tulee olemaan mahdollisuuksia antaa edelleen oma panoksensa projektin loppuun viemisessä. Ainakin kokouksissa mukana ollut UNESCO:n edustaja Morten Giersing asennoituu asiaan hyvin myönteisesti. Tämä antoi luottamusta siihen, että koko projektin tulokset voitaisiin kerätä yhteen jatkossakin kansainvälisen yhteistyön hedelmänä.

Kimmo Koironen
Siirtolaisuusinstituutti

Rådet for humanistisk forskning kvens språk, historie og kultur seminar i Nordreisa, 25.-27.10.1985

(Norges allmenvitenskapelige forskningsråd)

Fredag 25.10.85:

- 09.00 - 09.30 **ÅPNING**
- Hilsen fra ordføreren i Nordreisa
- Velkomst fra Nord-Troms Museum
- Hilsen fra Finlands Akademi
- Hilsen fra NAVF
- Presentasjon av opplegg og bakgrunn
- 09.30 - 10.00 Fylkeskonservator, professor Einar Niemi: Kvenbegrepet - i historie og forskning.
- 10.15 - 10.45 Arkivar Samuli Onnela:
Kvensk flyttnng på Nordkalotten.
- 11.00 - 11.30 Høgskoleamanuensis Marjut Aikio:
Nordkalotten som flerspråksområde
- 11.30 - 12.00 Spørsmål, debatt.
- 12.00 - 13.00 Lunsj.
- 13.00 - 13.30 Forsker Lassi Saersalo:
Finske, samiske og norske folketru-
elementer i kvenkulturen.
- 13.45 - 14.15 Forsker Venke Olsen:
Finsk kulturtradisjon i øst og vest
i Nord-Norge.
- 14.30 - 15.00 Forsker Tuula Kantola:
Finske folkeviser i Nord-Norge.
- 15.00 - 15.30 Spørsmål, debatt.
- 16.00 - 18.00 Middag.
- 18.30 - 19.00 Amanuensis Eira Søderholm:
Kvenske stedsnavn i Nord-Norge.
- 19.00 - 19.30 Konservator Håvard Dahl Bratrein:
Portrett av en 1700-tallsken.
- 19.30 - 20.00 Spørsmål, debatt.
- 21.00 - Sosialt samvær, kulturarrangement,
utstilling, m.v.

Lørdag 26.10.85:

- 09.00 - 09.30 Professor Heikki Paunonen:
Kvendialektens forhold til andre
finske dialekter.
- 09.45 - 10.15 Hovedfagstudent Irene Andreassen:
Kvenske ordtilfang innen fiske og

mattradisjon.

- 10.30 - 11.00 Amanuensis Anna Riitta Lindgren:
Språkutviklingen blant kvener.
- 11.00 - 11.30 Spørsmål, debatt.
- 11.30 - 12.30 Lunsj.
- 12.30 - 13.00 Arkitekt Jorma Huusko:
Byggeskikk i Nord-Finland på 18-
1900-tallet.
- 13.15 - 13.45 Arkitekt Ingebjørg Hage:
Byggeskikk i Nord-Troms.
- 14.00 - 14.30 Fylkeskonservator Per Martin
Tvensberg:
Byggeskikk på Finnskogen.
- 14.30 - 15.00 Spørsmål, debatt.
- 15.00 - 17.00 Kaffe. Interne forskningsdrøftelser.
Hovedfagstudentene innen program-
met legger fram sine prosjekter.
- 17.00 - 19.00 Middag.
- 20.00 - Kulturkveld.
Innledende kåseri ved stipendiat
Ola Graff om kvenske sangtradisjo-
ner i Nord-Norge.

Søndag 27.10.85:

- 09.00 - 12.00 Ekskursjon.
Sørkjosen Hotell - Tørrforsgården -
Nordreisadalen Sørkjosen Hotell.
Befaring av kvengård under restau-
rering for museumsformål.
- 12.00 - 13.00 Lunsj.
- 13.00 - 17.00 Interne forskningsdrøftelser.
Prosjektdebatt.
- 17.00 - 18.00 Middag, avslutning.
Hjemreise.

Kontaktperson:

Anders Ole Hauglid
Postboks 270
Nord-Troms Museum
9080 Storslett
Norge
Telf. 9904 - 83 - 65868

Muuttoliikesymposium

18.11. - 20.11.1985

Maassamme vaihtaa asuntoa vuosittain noin 600 000 henkilöä, näistä lähes 200 000 muuttaa kunnasta toiseen. Tutkijat ja suunnittelijat ovat lähinnä keskittyneet jo tapahtuneen muuttoliikkeen tarkasteluun; tutkimuksissa on tällöin selvitetty muuton yksilö-, alue- ja yhteiskuntatason seurauksia ja yhteyksiä. 1960-luvulla maassamuutto oli osin hallitsematonta ja ilmeni mm. maaseutualueiden väestökaton ja vastaavasti kaupunkien nopeana kasvamisena. Vastavaikutus seurasi 1970-luvulla. Maaseutualueiden muuttotappiot vähenivät huomattavasti tai kääntyivät joidenkin kuntien kohdalla muutovoitoksi. Tämä oli seurausta mm. kaupunkien asunto- ja tonttitilanteesta, maaseutumaisen ympäristön kokemasta arvostuksen noususta ja aluepolitiikasta. 1980-luvun alkupuolen muuttoliikkeelle on ollut tunnusomaista kaupunkikeskusten välinen muuttoliike. Tämä on yhteydessä palvelualojen kasvuun. Tälle vuosikymmenelle on ollut ominaista myös se, että kaupunkien reuna-alueilta on muutettu runsaasti keskustoihin.

Nyt pidettävä muuttoliikesymposium on järjestyksessään kolmas. Ensimmäinen kokoon-tuminen oli vuonna 1975. Tuolloin tarkasteltiin lähinnä muuton yksilöllisiä vaikutuksia. Haluttiin esimerkiksi tietää, millaisia vaikutuksia muutoilla on ihmisiin ja toisaalta niihin alueisiin, joita voimakkaat väestömuutokset ovat kohdanneet. Toinen symposium pidettiin marraskuussa 1980. Teemana oli maassamuuttoon liittyvät uudet piirteet. Elinkeinorakenteen muuttuessa kaupungistumisprosessi oli selvästi heikentynyt ja muuttoliike suuntautui yhä enenevästi pois-päin suurista keskuksista. Haluttiin myös selvittää, miten ympäristön laatuksymykset vaikuttivat muuttoliikkeeseen.

Nyt pidettävän symposiumin teemana on "Muuttoliike ja tietoyhteiskunta". Tulevaisuudessa tapahtuvan muuttoliikkeen tarkastelulle on omistettu tutkimuksissa ja suunni-

telmissä tähän mennessä sängen vähän huomiota. Maassamuutossa on kuitenkin odotettavissa perustavaa laatua olevia muutoksia. Suomi on parhaillaan siirtymässä tietoyhteiskuntaan: perinteisiä tuotanto- ja palvelualojen työtehtäviä voidaan tulevaisuudessa korvata yhä enemmän ns. uuden teknologian avulla. Samoin työtehtävien eriyttäminen ja hajauttaminen tulevat helpommiksi ja yleisemmiksi.

Symposiumissa tutkijat, suunnittelijat ja yhteiskunnalliset päätöksentekijät tarkastelevat muuttoliikkeen kehitystä ja pohtivat maassamuuton tulevaisuutta. Samalla he etsivät erilaisia toimintavaihtoehtoja muuttoliikkeen kanssa tekemisiin joutuville. Symposiumin tavoitteena on myös tutkimustiedon ja -tarpeen kartoittaminen, samalla tapaaminen toimii yhteyden luojana eri tutkijoiden ja viranomaisten välillä.

OHJELMA

Maanantai 18.11.1985

- 10.00 Ilmoittautuminen alkaa
- 13.00 Symposiumin avaus. Seutukaava-johtaja Raimo Narjus
- 13.15 Valtiovallan tervehdys
Ministeri Toivo Yläjärvi
- 13.45 Tuleva yhteiskuntakehitys ja työvoiman muuttoliike - kansainvälinen näkökulma. Administrator Julian Aveling, OECD, Pariisi
- 14.30 Kahvi
- 14.45 Tietoyhteiskunnan innovaatiokeskukset ja maan sisäinen muuttoliike. Prof. Folke Snickars, Expertgruppen för forskning om regional utveckling, Tukholma
- 15.30 Kommentti. Apul.prof. Tom Sandlund, Helsingin yliopisto
- 15.45 Kysymyksiä alustajille

- 16.00 Vuosien 1981-85 välillä Suomessa tapahtuneet muuttoliikeilmiöt ja tutkimustilanne. Johtaja Olavi Koivukan-
gas, Siirtolaisuusinstituutti
- 16.20 Yhteiskunnan muutokset ja tulevaisuuden haasteet muuttoliikkeelle. Apul.prof. Olli Kultalahti, Tampereen yliopisto
- 16.40 Kysymyksiä alustajille
- 17.00 Päivällinen
- 18.30 Ravenstein-sessio: muuttoliiketutkimuksen menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Yhteiskuntatieteellinen, aluetieteellinen ja historiatieteellinen näkökulma. Tutkimussihteeri Ismo Söderling, Siirtolaisuusintituutti; apul.prof. Olli Kultalahti, Tampereen yliopisto; vs. prof. Keijo Virtanen, Turun yliopisto
- 20.15 Vastaanotto Siirtolaisuusintituutissa

Tiistai 19.11.1985

- 8.30 Ikärakenteen muutosten vaikutukset muuttoliikkeeseen. Prof. Tapani Valkonen, Helsingin yliopisto
- 9.00 Kommentti. Tutkija Fjalar Finnäs, Åbo Akademi
- 9.15 Ihmisten arvostuksissa tapahtuvat muutokset muuttoliikkeen kannalta. Prof. Paavo Seppänen, Helsingin yliopisto
- 9.45 Kommentti. Kirjailija Heikki Turunen
- 10.00 Keskustelu
- 10.15 Kahvi
- 10.35 Uusi teknologia ja sen soveltamisen alueelliset ja työmarkkinapoliittiset lähtökohdat. Johtaja Timo Patja, Oulun teknologiakylä
- 10.55 Uusi teknologia ja sen soveltamisen yhteydet muuttoliikkeeseen. Prof. Osmo A. Wiio, Helsingin yliopisto
- 11.15 Teknologia, aluerakenne ja muuttoliike. Prof. Martti Tiuri, Teknillinen korkeakoulu
- 11.35 Kommentit. Projektipäällikkö Anssi Paasivirta, sisäasiainministeriö; tutkimussihteeri Mauri Kavonius, Metallityöväen Liitto

- 12.05 Keskustelu
- 12.20 Lounas
- 13.35 Aluerakenteeseen ja ympäristöön liittyvä kehitys ja muuttoliike. Osastop. Sirkka Hautojärvi, ympäristöministeriö
- 13.55 Kommentti. Prof. Pentti Yli-Jokipii, Turun yliopisto
- 14.10 Keskustelu
- 14.30 Työryhmätyöskentely aloitetaan alustuksilla
- 15.30 Kahvi
- 15.50 Työryhmätyöskentely jatkuu
- 18.00 Päivällinen
- 20.00 Illanvietto Hotelli Rantasipi Ikituurrissa; sauna ja yökerho

Keskiviikko 20.11.1985

- 8.30 Kunnallinen päätöksenteko, tietoyhteiskunta ja muuttoliike. Rehtori Simo Hakamäki, Suomen Kunnallisliitto; apulaisosastop. Veikko Tattari, Suomen Kaupunkiliitto
- 9.10 Työvoiman liikkuvuus ja tietoyhteiskunta. Toimistop. Altti Majava, työvoimaministeriö
- 9.30 Tietotekniikka, koulutus ja muuttoliike. Tietokonepääll. Auvo Sarman-
to, opetusministeriö
- 9.50 Keskustelu
- 10.00 Kahvi
- 10.15 Työryhmätyöskentely jatkuu
- 12.00 Lounas
- 13.00 Työryhmäraporttien esittely, 4 10 min.
- 14.20 Raporttien yhteenveto, katse tulevaisuuteen, päätöskeskustelu
- 14.50 Päätössanat. Hallituksen puheenjohtaja Tom Sandlund

TYÖRYHMÄT JA NIIDEN ALUSTAJAT

1. Väestökehitys ja muuttoliike. Toimistop. Mauri Nieminen, Tilastokeskus
2. Tiedon kasvun ja arvostusten muutosten vaikutukset muuttoliikkeeseen. Tutkija Pertti Rannikko, Karjalan tutkimuslaitos/Joensuun yliopisto

3. Aluerakenteen ja ympäristön kehitys kuntatasolla ja niiden vaikutukset muuttoliikkeeseen. Assistentti Erkki Tervämäki, Helsingin yliopisto
4. Työn ja asumisen keskinäinen suhde ja muuttoliike. Toimistop. Kirsti Vepsä, asuntohallitus
5. Taloudellinen kehitys, työttömyys ja muuttoliike. Toimistop. Heikki Rinne, Turun työvoimapiiri
6. Uusi teknologia ja sen yhteydet muuttoliikkeeseen. Erikoistutkija Pekka Lahti, Valtion teknillinen tutkimuskeskus
7. Poliittinen päätöksenteko ja muuttoliike. Eri puolueiden edustajat
 - SDP: neuv.virkamies Risto Laakkonen
 - KOK: kansanedustaja Sakari Valli
 - Kepu: kansanedustaja Esko Aho
 - SKDL: tutkijusp. Tuomo Molander
 - SMP: kansanedustaja Liisa Arranz
 - RKP: kansanedustaja Håkan Nordman

MUUTTOLIIKESYMPIOSIUMIIN LIITTYVÄÄ INFORMAATIOTA

Turussa 18.-20.11.1985 järjestettävän muuttoliikesymposiumin yleisteemana on maassamuuton kehitys ja yleispiirteet tulevan tietoyhteiskunnan aikana. Symposium pidetään hotelli Rantasipi Ikituuriissa ja järjestäjänä toimii Siirtolaisuusinstituutti.

Symposiumin osanottajiksi toivotaan eri alojen tutkijoita, suunnittelijoita ja päätöksentekijöitä sekä yleensä muuttoliikkeestä ja maassamuutosta kiinnostuneita.

Symposiumin alustajiksi on kutsuttu maassamuuton ja maassamuuttotutkimuksen

asiantuntijoita sekä henkilöitä, jotka työnsään ovat tekemisissä maassamuuttoon ja tietoyhteiskuntaan liittyvien ilmiöiden kanssa.

Symposiumin osallistumismaksu on 300 mk. Hinta sisältää seminaarikansion, symposiumissa jaettavan materiaalin sekä myöhemmin julkaistavan raportin "Muuttoliikesymposium 1985".

Majoitus ja ruokailu: Majoitus on järjestetty hotelli Rantasipi Ikituuriin. Täysihoitopaketti sisältää majoituksen 18.-20.11.1985 välisen ajan, aamu-uinnit, kaksi aamiaista, kaksi lounasta ja kaksi päivällistä. Täysihoitopaketti maksaa yhden hengen huoneessa 820 mk ja kahden hengen huoneessa 610 mk/henkilö. Pelkkä huonevaraus maksaa yhden hengen huoneessa 300 mk/vrk ja kahden hengen huoneessa 195 mk/vrk/henkilö.

Huonevaraukset tehdään Siirtolaisuusinstituutin kautta ja maksetaan instituutin tilille symposium-maksulomakkeella. Aterialiput niille, joilla ei ole täysihoitopakettia maksavat 4 55 mk. Kahvilippuja 4 13 mk myydään kaikille osallistujille ilmoittautumisen yhteydessä.

Matkat: Lentoteitse tuleville on Finnairin "Lennä ja neuvottele" -alennus 25 %. Lentoa varattaessa on ilmoitettava konferenssin varausnumero IT 55/1868. Yhteys Turun keskustasta Hotelli Rantasipi Ikituuriin: keltainen bussi no 50 lähtee 10 minuutin välein Eerikinkadulta hotelli Hamburger Börsiä vastapäätä Torin reunasta.

Lisätiedotukset: Tutkimussihteeri Ismo Söderling, Siirtolaisuusinstituutti, Piispankatu 3, 20500 Turku, puh. 921/515 462 tai Siirtolaisuusinstituutin kanslia/ Seija Sirkkiä, Piispankatu 3, 20500 Turku, puh. 921/17 536.